

Summary**Larysa Zdanevych****Peculiarities of Using Different Forms of Work as for Overcoming Manifestations of Deadaptation of the Future Tutors in Higher Educational Establishment**

Analysis of different forms of pedagogical work as for overcoming deadaptation of the future teachers in higher educational establishment has been done in the article. Peculiarities of the phenomenon of adaptation-deadaptation of teenagers in different spheres of psychological-pedagogical science, problems of teenagers have been revealed, it is mentioned that at the modern period deadaptation is understood as a combination of features and manifestations, which prove non-conformity of interaction of a person with the environment. Some characteristics of social status of a student of the first year of study have been determined.

The essence of such status can be mastering the norms and functions of the future professional activity. Different features of the social status can be: realizing of the new quality in its social position, rising of the feeling of own dignity; striving for consolidation in this new position; striving for achieving first success, which proves new, higher position; interest and diligence in performing educational and other work in pedagogical higher educational establishment; variety of educational and out-of-class interests. The approaches as for the influence of the factors (educational, family, environmental, somatic, psychological, age, corrective-preventive) to the social deadaptation have been analyzed, brief characteristic of the mentioned phenomenon has been given. The program of special course for teachers and curators of academic groups as for preventing manifestations of deadaptation of the students of the first year of study and acceleration of their adaptation has been created and described.

Key words: future tutors, adaptation, deadaptation, special course, preventing, student, teenage years.

Дата надходження статті: «1» жовтня 2014 р.

УДК 374.14**РОМАН ЗІНЬКО,**

кандидат технічних наук, доцент
(м.Львів);

ОКСАНА БЛИК,

кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Львів);

УЛЯНА ХАНАС,

кандидат філософських наук
(м.Ужгород)

Класифікація методів навчання з використанням механізму почленної диз'юнкції

Проблема класифікації методів навчання залишається актуальною, оскільки дає можливість проаналізувати потенціал кожного методу і намітити шляхи його вдосконалення, подальшого розвитку і впровадження. Велика кількість підходів до класифікації методів навчання пояснюється складністю об'єкта дослідження і серйозністю завдань, поставлених суспільством перед сучасною професійною школою. Пропонується використання механізму почленної диз'юнкції при класифікації методів навчання, що дозволить врахувати ширшу низку ознак різних методів навчання. Для цього проведено систематизацію основних відомих методів навчання. Ця систематизація методів містить різні множини характеристик, що описують їх відповідними категоріями і називаються предметами. Предмети визначають вагомість характеристики і можуть розміщуватися в лінійному ряді згідно зростання або спадання величини вагомості характеристики. Далі будується таблиця, що відображає зв'язок між областю локалізації характеристик і предметних змінних.

З загального об'єму ознак в домінуючу множину визначаємо ознаки, які можна характеризувати за критерієм, наприклад, рівня активності учня. Предикат, що описує класифікації зв'язки між методами навчання, буде мати характерний вигляд.

Якщо ж сформулювати функцію переходу від предметної області до локальних областей класифікаційних ознак за іншим критерієм, наприклад, за домінуючим способом передачі змісту, то предикат видозміниться.

Візуалізація запропонованої класифікації за допомогою графів зберігає інформативність при зведенні багатовимірних даних до зручного для людського сприйняття вигляду, спрощує сприйняття такої класифікації і акцентує увагу на її особливостях.

Запропонований новий спосіб класифікації методів навчання з використанням механізму почленної диз'юнкції дозволить врахувати ширшу низку ознак різних методів навчання.

Ключові слова: класифікації методів навчання, механізм почленної диз'юнкції, графи, візуалізація.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Проблема методів навчання досліджувалась низкою відомих вчених як України, так і зарубіжжя. Зокрема, наголошується, що «у педагогіці дотепер немає більш важливої категорії для розвитку педагогічної теорії й освітньої практики, ніж категорія «метод навчання». Метод характеризує діяльність з позиції процесу, тому метод – процесуальна характеристика діяльності. Але не будь-який процес є методом. Метод виступає нормативною моделлю процесу діяльності, визначаючи, як потрібно діяти найбільш раціональним і оптимальним чином у процесі розв'язання відповідних задач» [1, с.270].

Метод навчання – поняття надзвичайно складне і багатозначне. «Без методів неможливо досягти поставленої мети, реалізувати намічений зміст, наповнити навчання пізнавальною діяльністю. Метод – серцевина навчального процесу, що пов'язує ланку між запроєктованою метою і кінцевим результатом. Його роль в системі «мета – зміст – методи – форми – засоби навчання» є визначальною [2, с.470].

Аналіз досліджень і публікацій... Оскільки вчені ще не прийшли до єдиного розуміння самого поняття «метод», цілком природно, що немає і єдиної класифікації. Велика кількість підходів до класифікації методів навчання пояснюється складністю об'єкта дослідження і серйозністю завдань, поставлених суспільством перед сучасною професійною школою. Ось чому, оцінюючи загалом всі підходи до класифікації методів навчання, необхідно зазначити, що пошуки, пропозиції багатьох дидактів і методистів використати в процесі навчання інформаційні методи і нарівні з ними застосовувати також і інші, які дають можливість «розпушити ґрунт» людського розуму, на сьогоднішній день можна вважати правильними і необхідними. Ці пошуки націлені на те, щоб стимулювати функціональність пасивних знань, перетворюючи їх на активні, та сприяти засвоєнню нових знань і застосуванню їх на практиці [3].

І нині популярними залишаються праці вітчизняних дидактів А.М.Алексюка [4] та В.О.Онищука [5], в яких розглядаються різні класифікації методів навчання, хронологічно аналізується їх розвиток.

Ю.К.Бабанський [6] запропонував універсальну класифікацію, розраховану на всі навчальні ситуації. Її методологічна основа – цілісний діяльнісний підхід. Вона увібрала в себе класифікації, що враховують мотивацію, джерела надходження знань, форму навчання, логіку вивчення, контроль і самоконтроль. Загалом це найбільш конструктивна класифікація, але і вона вимагає вдосконалення, оскільки не включає в себе системно-структурних методів, тобто не враховує логічної структури навчального матеріалу, а також не показує співвідпорядкованості основних груп методів. В удосконалену класифікацію включені чотири групи методів, розташовані в міру узагальненості, залежно від цільової функціональності кожної групи. Найбільшою є група методів організації навчально-пізнавальної діяльності.

В.К.Сидоренко [7, с.21] пропонує свій підхід до побудови класифікації методів (як і засобів) навчання. Він базується на відношенні категорій змісту і форми. Запропонована В.К.Сидоренком класифікаційна схема може розглядатись як основа нормативної системи методів навчання, конкретна номенклатура яких слугуватиме для побудови і реалізації організаційних форм навчання відповідно до його мети. Цей автор дає короткий виклад якісної характеристики (сутність, система, шляхи вдосконалення) методів навчання, яка доповнює і уточнює існуючі уявлення про це фундаментальне дидактичне поняття.

Є й інші класифікації методів навчання – І.П.Підласого [2], М.І.Махмутова [8] (методи викладання і методи учіння), А.М.Сохора [9] (в яких поєднуються дві форми логічних методів – аналізу й синтезу, аналізу й індукції, синтезу й індукції, синтезу й дедукції), О.М.Железнякова [10] (інноваційний підхід до класифікації та вибору методів навчання) та ін.

Формулювання цілей статті... Нині відсутнє єдине тлумачення суті методів як педагогічної категорії. У перекладі з грецької «*methodos*» означає «шлях дослідження, теорія», спосіб досягнення якоїсь мети або виконання конкретного завдання. Етимологічно він пов'язаний із значенням, яке має методологія або методика дослідження, пошук істини. Але досить часто його пов'язують зі способом подачі інформації, що в принципі міняє і спрощує зміст будь-якого навчання, тобто веде до нерозуміння суті речей. У педагогіці досі дискусійним є розкриття сутності методів навчання та їх класифікації.

У статті пропонується новий спосіб класифікації методів навчання з використанням механізму почленної диз'юнкції. Такий спосіб дозволить при класифікації врахувати ширшу низку ознак різних методів навчання.

Виклад основного матеріалу... Проведемо систематизацію основних відомих методів навчання (табл. 1). Систематизація методів містить різні множини характеристик, що описують їх відповідними категоріями і називаються предметами. Предмети визначають вагомість характеристики і можуть розміщуватися в лінійному ряді згідно зростання або спадання величини вагомості характеристики.

Запишемо множину «Сукупність ознак» $R = \{ri\}$, яка має 4 предмети – значення сукупності ознак, тобто $i = 1, \dots, 4$, де $r1$ = взнавання; $r2$ = відтворення; $r3$ = використання; $r4$ = творчість.

Множина «Ознаки» $U = \{ui\}$ має 5 предметів – значень ознак, тобто $i = 1, \dots, 5$, де $u1$ = інформаційно-рецептивний рівень; $u2$ = репродуктивний рівень; $u3$ = рівень проблемного викладу; $u4$ = евристичний рівень; $u5$ = дослідницький рівень.

Множина «Характеристики ознак» $L = \{li\}$ має 11 предметів – значень характеристики ознак, тобто $i = 1, \dots, 11$, де $l1$ = лекція, інструктаж; $l2$ = робота з книгою; $l3$ = бесіда, діалог, дискусія; $l4$ = тренінги; $l5$ = пізнавальні, ділові, дидактичні ігри; $l6$ = алгоритмічний показ виконання завдання; $l7$ = практичні, лабораторні роботи; $l8$ = метод контрольних питань; $l9$ = моделювання ситуації; $l10$ = евристичний пошук, мозковий штурм, круглий стіл; $l11$ = проектно-дослідницькі роботи.

Введемо окреслену множину $Q = \{qi\}$ областей ознак qi , $i = 1, \dots, 11$, тобто:

$$Q = \{qi\}, i = 1, \dots, 11.$$

Можна побудувати парадигматичну таблицю, що відображає зв'язок між областю локалізації ознак qi і предметних змінних l, u, r (табл. 2).

Опишемо, що означає, наприклад, область локалізації ознак $q1 = r1u1l1$ = взнавання $\vee$ інформаційно-рецептивний рівень $\vee$ лекція, інструктаж: рівень розумової діяльності учня як взнавання належить до інформаційно-рецептивного рівня творчої діяльності і може бути реалізований методами інструктажу або лекції. $q11 = r2u3l3$ = відтворення $\vee$ рівень проблемного викладу $\vee$ бесіда, діалог, дискусія: рівень розумової діяльності учня як відтворення належить до рівня проблемного викладу творчої діяльності і може бути реалізований бесідою, діалогом, дискусією.

Таблиця 2. Зв'язок між областю локалізації ознак qi та предметними змінними l, u, r

Сукупність ознак	Ознаки	Характеристики ознак	Область локалізації ознак
r1	u1	l1	q1
r1	u1	l2	q2
r2	u3	l3	q3
r3	u2	l6	q4
r3	u2	l7	q5
r3	u2	l8	q6
r3	u3	l4	q7
r3	u3	l5	q8
r3	u4	l9	q9
r4	u4	l10	q10
r4	u5	l11	q11

Область локалізації ознак q виражається через значення предметних змінних r, l, u наступним чином:

$$r1u1l1 = q1 ; r1u1l2 = q2 ; r2u3l3 = q3 ; r3u2l6 = q4 ; r3u2l7 = q5 ; r3u2l8 = q6 ;$$

$$r3u3l4 = q7 ; r1u3l5 = q8 ; r3u4l9 = q9 ; r4u4l10 = q10 ; r4u5l11 = q11 ; r2u1l5 = q12 .$$

Виконуємо операцію почленної диз'юнкції можливо більшого числа споріднених рівностей [11]. Введення почленної диз'юнкції з використанням спорідненої рівності обумовлене необхідністю отримання локальних областей ознак. Такі області можуть включати більш, ніж одну обчислювану обмежену кількість ознак і предметних областей досліджень.

Таблиця 1. Характеристика основних методів навчання

№ з/п	Метод	Зміст	Діяльність учня	Рівень розумової діяльності учня	Рівень знань	За рівнем включення в творчу діяльність	За домінуючим способом передачі змісту	Рівень активності учня
1	11 Лекція, інструктаж	Формування кола засвоєння знань	Пасивно отримувати знання	г1 Взнавання	Ознайомлення	u1 Інформаційно-рецептивний	Аудіальний	Пасивний
2	12 Робота з книгою						Візуальний	Пасивний
3	13 Бесіда, діалог, дискусія	Синхронізація знань між учасниками	Активно отримувати знання	г2 Відтворення	Копювання	u3 Проблемного викладу	Аудіальний	Напівактивний
4	14 Тренінги						Кінестетичний	Активний
5	15 Пізнавальні, ділові, дидактичні ігри	Прив'язка наданих знань до відповідного застосування					Кінестетичний	Активний
6	16 Алгоритмічний показ виконання завдання		Виробляти практичні навички	г3 Використання	Вміння	u2 Репродуктивний	Кінестетичний	Напівактивний
7	17 Практичні, лабораторні роботи						Кінестетичний	Напівактивний
8	18 Метод контрольних питань	Уточнення набутих знань у відповідних ситуаціях	Прив'язувати навички до конкретних ситуацій				Аудіальний	Напівактивний
9	19 Моделювання ситуації				Розширення вміння Доповнення		Аудіальний	Активний
10	110 Евристичний пошук, мозковий штурм, круглий стіл	Прив'язка наданих знань до нетипових ситуацій, їх інтерпретація	Активно узагальнювати і перетворювати набуті знання	г4 Творчість	Трансформація	u4 Евристичний	Аудіальний	Активний
11	111 Проектно-дослідницькі роботи						Кінестетичний	Активний

$$r1u1(l1 \vee l2) = q1 \vee q2 ; r2u3l3 = q3 ; r3u2(l6 \vee l7 \vee l8) = q4 \vee q5 \vee q6 ; \\ r3u3(l4 \vee l5) = q7 \vee q8 ; r3u4l9 = q9 ; r4u4l10 = q10 ; r4u5l11 = q11 .$$

Формуємо функцію переходу від предметної області ознак q до локальної області класифікаційних ознак m . Тобто з загального об'єму ознак в домінуючу множину визначаємо ознаки, які можна характеризувати за критерієм, наприклад, рівня активності учня.

$$q1 \vee q2 = m1 ; q3 \vee q6 \vee q7 \vee q8 = m2 ; q4 \vee q5 \vee q9 \vee q10 \vee q11 = m3 . \quad (1)$$

Враховуючи залежності предметних областей ознак q від предметних змінних r, l, u та зв'язок між предметними областями ознак q та локальними областями класифікаційних ознак m (1), залежності локальних областей m від предметних змінних r, l, u мають вигляд:

$$m1 = r1u1(l1 \vee l2) ; m2 = r2u3l3 \vee r3u2l8 \vee r3u3(l4 \vee l5) ;$$

$$m3 = r3u2(l6 \vee l7) \vee r3u4l9 \vee r4u4l10 \vee r4u5l11 .$$

Предикат $P(r, l, u, m)$, що описує класифікації зв'язки між методами навчання має наступний вигляд:

$$P(r, l, u, m) = m1r1u1(l1 \vee l2) \vee m2r2u3l3 \vee m2r3u2l8 \vee m2r3u3(l4 \vee l5) \vee \\ \vee m3r3u2(l6 \vee l7) \vee m3r3u4l9 \vee m3r4u4l10 \vee m3r4u5l11$$

Швидке зростання обсягів різномірної інформації вимагає пошуку нових засобів для її компактного представлення. Одним із важливих підходів є візуалізація, тобто спосіб представлення даних у вигляді двовимірних або тривимірних рухомих та нерухомих зображень. Більшу частину інформації, що стає доступною для людини, неможливо представити у дво- або тривимірному вигляді без втрат. Тому важливим є вирішення проблеми зменшення цих втрат, тобто збереження інформативності при зведенні багатовимірних даних до зручного для людського сприйняття вигляду.

Предикат P можна наочно зобразити у вигляді графа (рис.1). З графічного представлення видно, що методи навчання за критерієм рівня активності учнів можна представити у вигляді трьохполюсного графа. Полюси відповідають рівням активності учня: пасивний $m1$, напівактивний $m2$, активний $m3$. За рівнем розумової діяльності учня домінують методи використання $r3$ і творчості $r4$ в полюсі $m3$. Відповідно, домінуючими в полюсі $m2$ за рівнем розумової діяльності учня рівень використання $r3$, а за рівнем включення в творчу діяльність – репродуктивний $u2$.

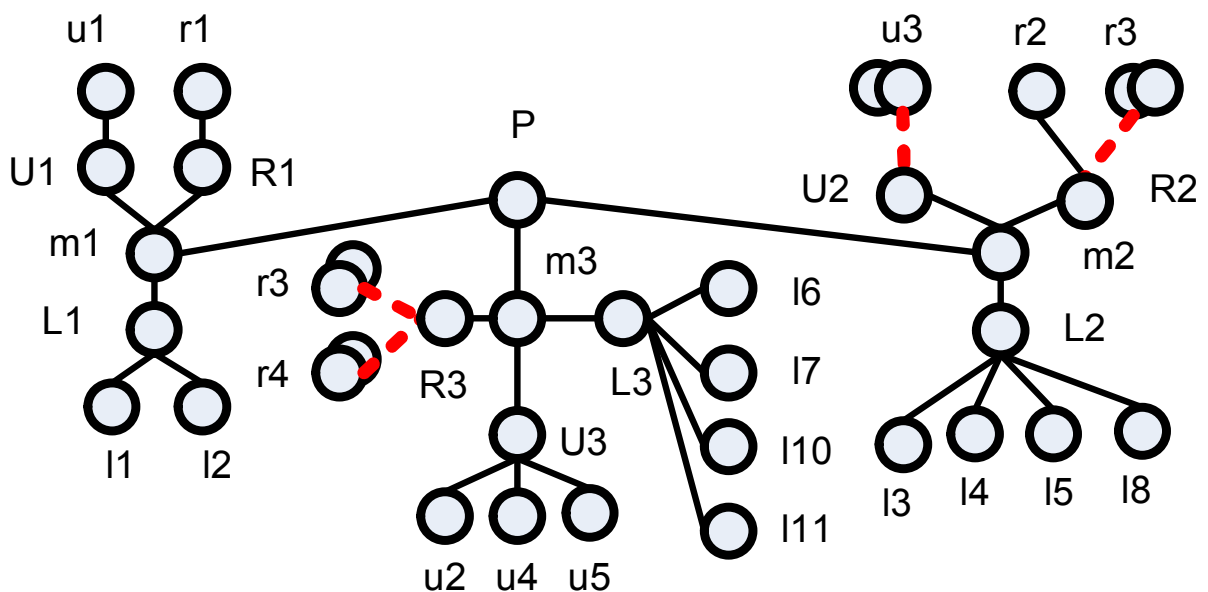

Рис. 1. Класифікація методів навчання за критерієм рівня активності учнів

Якщо ж сформувати функцію переходу від предметної області q до локальних областей класифікаційних ознак m за іншим критерієм, наприклад, за домінуючим способом передачі змісту, то локальні області m матимуть вигляд:

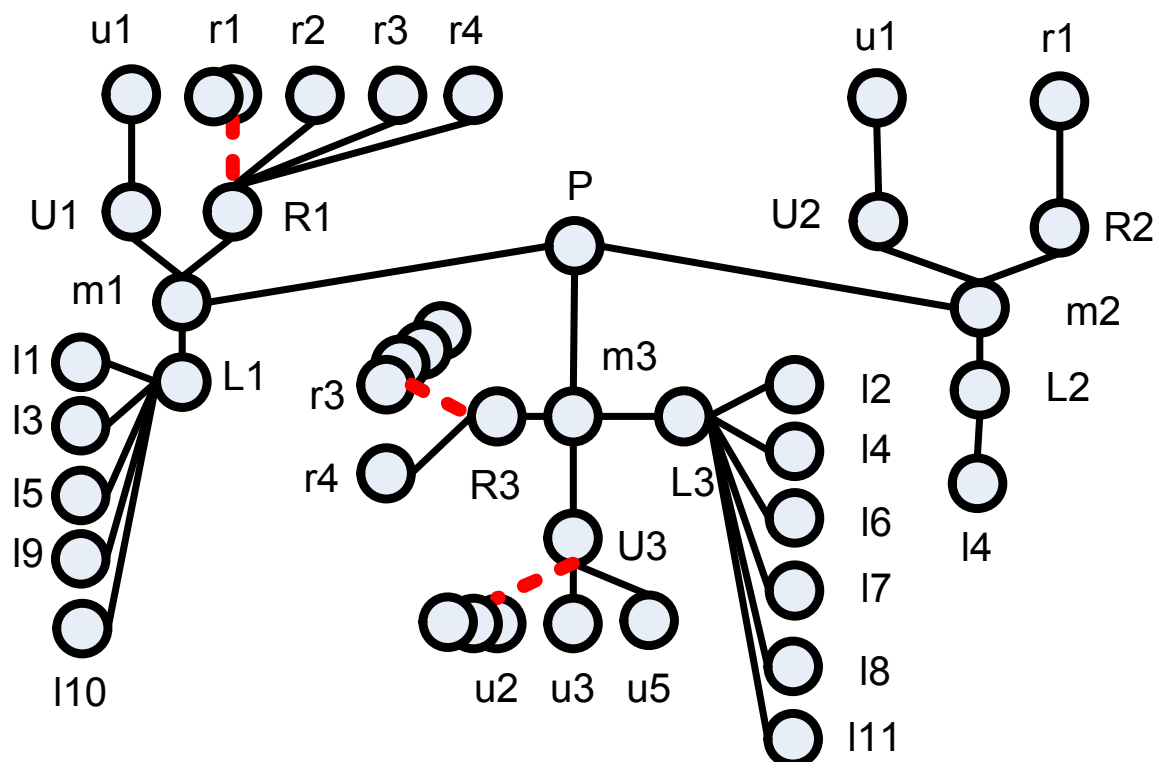
$$q1 \vee q3 \vee q8 \vee q9 \vee q10 = m1 ; q2 = m2 ; q4 \vee q5 \vee q6 \vee q7 \vee q11 = m3 . \quad (2)$$

Предикат $P(r, l, u, m)$ з урахуванням ознак (2) матиме наступний вигляд (рис.2):

$$P(r, l, u, m) = m1r1u1l1 \vee m1r2u3l3 \vee m1r1u3l5 \vee m1r3u4l9 \vee m1r4u4l10 \vee \\ \vee m2r1u1l2 \vee m3r3u2(l6 \vee l7 \vee l8) \vee m3r3u3l4 \vee m3r4u5l11$$

Відповідно, в трьохполюсному графі полюси відповідають домінуючому способу передачі змісту: аудіальний $m1$, візуальний $m2$, кінестетичний $m3$. За рівнем розумової діяльності учня домінують рівні використання $r3$ і репродуктивний $u2$ за рівнем включення в творчу діяльність в полюсі $m3$ і в полюсі $m1$ – рівень визнавання $r1$.

Висновки... Плюралізм у підходах до класифікації методів не означає невизначеності в дидактиці з цього питання. Це «природний процес розвитку методів навчання, в якому кожний автор має право на свій підхід. Тим більше, що кожна класифікація в принципі задумується автором з урахуванням максимального охоплення чинників процесу навчання в системі: цілі навчання – зміст і логічна структура навчального матеріалу – принципи і засоби навчання – викладач – той, що навчається – методи. І, все-таки, більшість класифікацій, хоч і розраховуються в ідеалі на універсальність застосування, проте мають свою функціональну спрямованість і практично вирішують якесь певне педагогічне завдання з позицій провідного чинника (форма, зміст навчального матеріалу тощо)» [7, с.25].

Рис. 2. Класифікація методів навчання за критерієм домінуючого способу передачі змісту

Запропонований новий спосіб класифікації методів навчання з використанням механізму почленної диз'юнкції дозволить врахувати ширшу низку ознак різних методів навчання. Використання візуалізації за допомогою графів спростує сприйняття повнішої класифікації і акцентує увагу на її особливостях.

Список використаних джерел і літератури:

1. Сластєнин В. А. Педагогика: учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / Виталий Александрович Сластєнин, Илья Федорович Исаев, Евгений Николаевич Шиянов. – М. : Академия, 2002. – 576 с.
2. Подласый И. П. Педагогика: Новый курс: учебник [для студ. высших учеб. заведений]: в 2 кн. – М. : ВЛАДОС, 2003. – Кн. 1 : Общие положения. Процесс обучения. – 576 с.
3. Методы обучения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.tgpi.tob.ru/info/kaf/soc_ped/d_met.html
4. Алексюк А. М. Загальні методи навчання в школі. – [2-е вид., перероб. і доп.] / Анатолий Миколайович Алексюк. – К. : Знання, 1981. – 206 с.
5. Дидактика современной школы: [пособие для учителей] / Б. С. Кобзарь, Г. Ф. Кумарина, Ю. А. Кусый и др.; под ред. В. А. Онищука. – К. : Рад. школа, 1987. – 351 с.
6. Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе: / Ю. К. Бабанский. – М. : Просвещение, 1985. – 208 с.
7. Сидоренко В. К. Класифікація методів навчання на основі відношень категорій змісту і форми / В. К. Сидоренко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. – Випуск 9 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2006. – С. 21–27.

8. Махмутов М. И. Формы и методы общеобразовательной подготовки и коммунистического воспитания учащихся средних ПТУ. / М. И. Махмутов. – М. : Педагогика, 1986. – 215 с.
9. Сохор А. М. Логическая структура учебного материала / А. М. Сохор. – М. : Педагогика, 1974. – 192 с.
10. Железнякова О. М. Дополнительность как инновационный подход к классификации и выбору методов обучения / О. М. Железнякова // Инновации в образовании. – 2006. – № 4. – С. 46–54.
11. Бондаренко М. Ф. Теория интеллекта / М. Ф. Бондаренко, Ю. П. Шабанов-Кушнаренко. – Харьков: Компания СМІТ, 2006. – 576 с.

Spysok vykoristanykh dzherel i literatury:

1. Slastonin V. A. Pedagogika : uchebnoye posobiye dlya studentov pedagogicheskikh uchebnykh zavedeniy / Vitaliy Aleksandrovich Slastonin, Il'ya Fedorovich Isayev, Yevgeniy Nikolayevich Shiyarov. – М. : Akademiya, 2002. – 576 s.
2. Podlasy I. P. Pedagogika : Novyy kurs : uchebnik [dlya stud. vysshikh ucheb. zavedeniy] : v 2 kn. – М. : VLADOS, 2003. – Kn. 1: Obshchiye polozheniya. Protsess obucheniya. – 576 s.
3. Metody obucheniya [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : http://www.tgpi.tob.ru/info/kaf/soc_ped/d_met.html
4. Alekseyuk A. M. Zahal'ni metody navchannya v shkoli. – [2-e vyd., pererob. y dop.] / Anatoliy Mykolayovych Alekseyuk. – K. : Znannya, 1981. – 206 s.
5. Didaktika sovremennoy shkoly: [posobiye dlya uchiteley] / B. S. Kobzar', G. F. kumariny, Yu. A. Kusyy i dr.; pod red. V. A. Onishchuka. – K. : Rad. shkola, 1987. – 351 s.
6. Babanskiy Yu. K. Metody obucheniya v sovremennoy obshcheobrazovatel'noy shkole : / Yu. K. Babanskiy. – М. : Prosveshcheniye, 1985. – 208 s.
7. Sydorenko V. K. Klsayfikatsiya metodiv navchannya na osnovi vidnoshen' katehoriy zmistu y formy / V. K. Sydorenko // Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi ta innovatsiyni metodyky navchannya u pidhotovtsi fakhivtsiv : metodolohiya, teoriya , dosvid, problemy: zb. nauk. pr. – Vypusk 9 / Redkol. : I. A. Zyazyun (holova) ta in. – Kyiv-Vinnytsya: DOV «Vinnytsya», 2006. – S. 21–27.
8. Makhmutov M. I. Formy i metody obshcheobrazovatel'noy podgotovki i kommunisticheskogo vospitaniya uchashchikhsya srednikh PTU. / M. I. Makhmutov. – М. : Pedagogika, 1986. – 215 s.
9. Sokhor A. M. Logicheskaya struktura uchebnogo materiala / A. M. Sokhor. – М. : Pedagogika, 1974. – 192 s.
10. Zheleznyakova O. M. Dopolnitel'nost' kak innovatsionnyy podkhod k klassifikatsii i vyboru metodov obucheniya / O. M. Zheleznyakova // Innovatsii v obrazovanii. – 2006. – № 4. – S. 46–54.
11. Bondarenko M. F. Teoriya intellekta / M. F. Bondarenko, Yu. P. Shabanov-Kushnarenko. – Khar'kov: Kompaniya SMIT, 2006. – 576 s.

Аннотация

Роман Зинько, Оксана Билык, Уляна Ханас

Классификация методов учебы с использованием механизма почленной дизъюнкции

Проблема классификации методов учебы остается актуальной, поскольку дает возможность проанализировать потенциал каждого метода и наметить пути его совершенствования, последующего развития и внедрения. Большое количество подходов к классификации методов учебы объясняется сложностью объекта исследования и серьезностью заданий, поставленных обществом перед современной профессиональной школой. Предлагается использование механизма почленной дизъюнкции при классификации методов учебы, которая позволит учесть более широкий ряд признаков разных методов учебы.

Для этого проведена систематизация основных известных методов учебы. Эта систематизация методов содержит разные множественные характеристики, которые описывают их соответствующими категориями и называются предметами. Предметы определяют весомость характеристики и могут размещаться в линейном ряду согласно роста или спадения величины весомости характеристики. Дальше строится таблица, которая отображает связь между областью локализации характеристик и предметных переменных.

Из общего объема признаков в доминирующее множество определяем признаки, которые можно характеризовать за критерием, например, уровня активности ученика. Предикат, который описывает классификационные связи между методами учебы, будет иметь характерный вид.

Если же сформировать функцию перехода от предметной области к локальным областям классификационных признаков за другим критерием, например, по доминирующему способу передачи содержания, то предикат видоизменится.

Визуализация предложенной классификации с помощью графов хранит информативность при сведении многомерных данных к удобному для человеческого восприятия виду, упрощает восприятие такой классификации и акцентирует внимание на ее особенностях.

Предложен новый способ классификации методов учебы с использованием механизма почленной дизъюнкции, позволяющий учесть более широкий ряд признаков разных методов учебы.

Ключевые слова: классификации методов учебы, механизм почленной дизъюнкции, графы, визуализация.

Summary

Roman Zin'ko, Oksana Bilyk, Uliana Khanas

Classification of Methods of Studies with the Use of Mechanism of Memberwise Disjunctions

The problem of classification of methods of studies remains actual, as enables to analyse potential of every method and set the ways of its perfection, subsequent development and introduction. Plenty of going near classification of methods of studies is explained complication of research object and seriousness of tasks, put society

before modern professional school. Using the mechanism of memberwise disjunctions is offered for classification of methods of studies which will allow taking into account more wide row of signs of different methods of studies.

Systematization of the basic known methods of studies is conducted for this purpose. This systematization of methods contains the different plurals of descriptions which describe them the proper categories and named objects. Objects determine ponderability of description and can take a place in a linear row in obedience to growth or slump of size of ponderability of description. Farther built table which represents connection between the area of localization of descriptions and subject variables.

From the general volume of signs in a dominant plural determine signs, which can be characterized after a criterion, for example, of level of activity of student. A predicate which describes classification copulas between the methods of studies will have a characteristic kind.

If to form a transition function from a subject domain to the local areas of classification signs after other criterion, for example, on the dominant method of passing to maintenance, a predicate will mutate.

Visualization of the offered classification by counts keeps informing at the report of multidimensional information to the comfortable for human perception kind, simplifies perception of such classification and accents attention on its features.

The new method of classification of methods of studies with the use of mechanism of memberwise disjunctions is offered will allow to take into account more wide row of signs of different methods of studies.

Key words: classifications of methods of studies, mechanism of memberwise disjunctions, grafts, visualization.

Дата надходження статті: «19» вересня 2014 р.

УДК 371.38.001.85:929-051 М.Дарманський (477.43/44) ХГПА

НАТАЛІЯ КАЗАКОВА,

кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Хмельницький)

Реалізація ідей Миколи Миколайовича Дарманського при організації та проведенні педагогічної практики у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії

У статті представлено короткі інформативні відомості про особливості організації педагогічної практики з часів відкриття педкурсів у Проскурові (1921 р.) до становлення Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (2006р.). Висвітлені ідеї Миколи Миколайовича Дарманського про необхідність зближення педагогічного училища та вищого навчального закладу.

Статтю присвячено актуальній проблемі організації та проведення педагогічної практики майбутніх учителів в умовах ступеневої освіти. Розкрито основні ідеї Миколи Миколайовича Дарманського щодо організації та проведення педагогічної практики у ступеневому закладі освіти та напрями реалізації їх працівниками відділу педагогічної практики у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії. До них віднесено: організаційну, методичну, наукову роботу зі студентами, керівниками практики академії та баз практики; аналіз результатів практики; контроль і керівництво практикою.

Ключові слова: педагогічна практика, ступенева освіта, відділ педагогічної практики, напрями роботи відділу практики.

Постановка проблеми у загальному вигляді... В умовах ступеневої підготовки вчителів велику роль відіграє педагогічна практика, коли засвоєння навичок майбутньої педагогічної діяльності, поведінки та вміння вирішувати проблеми відбуваються не в змодельованих ситуаціях і не в стінах вишу, а в умовах реальної практичної діяльності в навчально-виховних закладах. Ступенева підготовка майбутніх учителів початкової школи має забезпечуватися на основі логічного зв'язку, наступності та неперервності педагогічної практики на кожному освітньо-кваліфікаційному рівні. Педагогічна практика має бути наближена до реальних умов професійної діяльності з метою, щоб випускник був здатний побудувати власну траєкторію професійного розвитку, готовий до варіативної поведінки в педагогічній діяльності. У зв'язку з цим, сьогодні перед вищою педагогічною школою гостро стоїть проблема чіткого визначення оптимальної кількості та видів педагогічної практики студентів, а також ефективних форм і методів взаємодії вищого педагогічного навчального закладу та баз практики в організаційно-методичному забезпеченні педагогічної практики.

Аналіз досліджень і публікацій... Теоретичну основу дослідження становлять наукові положення щодо ступеневої підготовки вчителів початкової школи у вищих педагогічних навчальних закладах (С.П.Власенко, М.М.Дарманський, О.Г.Кучерявий); організації педагогічної практики вчителів початкової школи (Л.В.Боріков, М.А.Жидкоблінов, Г.М.Коджаспіров, М.К.Козій, П.Є.Решетніков).